

Biuletyn Informacji Publicznej Szkoły Głównej Gospodarstwa Wiejskiego

Adres artykułu: <https://bip.sggw.edu.pl/arttykul/sezon-na-komary>

Sezon na komary

CULEX PIPIENS
KOMAR BRZĘCZĄCY

Czy komary to niebezpieczne, nieznosne i jednocześnie pożyteczne owady? Jak dużo gatunków jest w Polsce? Czy rzeczywiście wkrótce pojawi się u nas nowy, bardziej okrutny? Jak się przed nimi chronić? I czy rzeczywiście za całe zło odpowiadają samice tych owadów? O komarach opowiedział entomolog prof. dr hab. Stanisław Ignatowicz z Katedry Ochrony Roślin Instytutu Nauk Ogrodniczych SGGW.

Komar tygrysi w Polsce?

Komary to dość prymitywne owady, które przystosowały się do środowiska ludzkiego. Ciekawostką jest, że choć są słabymi „lotnikami” i unikają przestrzeni otwartych oraz wietrznych, to poruszają skrzydłami z częstotliwością ponad 600 ruchów na sekundę! W Polsce jest aż 49 gatunków komarów, choć nie wszystkie kłują ludzi. Te, które

atakują to przede wszystkim: komar brzęczący (*Culex pipiens*), widliszek (*Anopheles*), doskwier pastwiskowy (*Aedes vexans*) i komary z rodzaju *Culiseta*.

– *Być może w tym roku zostanie stwierdzony w Polsce komar azjatycki zwany tygrysim*
– mówi entomolog **prof. dr hab. Stanisław Ignatowicz** z Katedry Ochrony Roślin Instytutu Nauk Ogrodniczych Szkoły Głównej Gospodarstwa Wiejskiego w Warszawie. – *W ostatnich latach został zauważony w Niemczech, Czechach i Słowacji, ale w tych krajach jeszcze się nie osiedlił. Wyraźnie ociepla się, więc może przedostać się do naszego kraju i w nim zimować. Lubi małe zbiorniki wodne gęsto porośnięte roślinnością. Może zakończyć rozwój nawet w poidelku z wodą dla ptaków. Osobniki dorosłe za dnia przebywają w wilgotnych zakrzewieniach, blisko ziemi. Jest to bardzo agresywny i niewybredny komar. Atakuje ludzi i zwierzęta od wczesnego ranka i znowu od późnego popołudnia. Jest doskonałym wektorem wirusów wywołujących różne choroby pochodzenia tropikalnego: denga, zika, żółta febra, gorączka Zachodniego Nilu.*

Niežnośne i niebezpieczne owady

Wiele gatunków komarów może przenosić czynniki wywołujące groźne choroby, w tym boreliozę przypisywaną głównie kleszczom. Przenoszą mikroorganizmy chorobotwórcze z ptaków domowych i dziko żyjących na zwierzęta domowe i ludzi. Komar widliszek, który występuje w Polsce, może wywołać malarię. Na szczęście, ostatnie zachorowania na tę chorobę stwierdzono na Żuławach w latach 60. ubiegłego wieku.

– *Samice i samce żywią się nektarem i sokami roślin, ale przed wytworzeniem jaj samice potrzebują dużo białka – tłumaczy naukowiec z SGGW. – I wtedy kłują gospodarza, aby pobrać z niego krew bogatą w białka i aminokwasy. Samce nie potrafią przebić skóry i odżywiają się tylko wyciekającym sokiem roślin i nektarem kwiatów. Zaraz po kopulacji giną, nie żyją długo.*

Posiłek komara zaczyna się od przekłucia skóry żywiciela kłujką znajdującą się w aparacie gębowym. Potem samica wpuszcza w skórę ofiary ślinę zawierającą środek znieczulający i substancję zapobiegającą krzepnieniu krwi (antykoagulant). Tuż po tej czynności pobiera jej tak dużo aż wypełni wolę. Ślina samicy zawiera substancje, które najczęściej powodują miejscowe odczyny zapalne, silnie swędzące obrzęki i zaczerwienienia.

Inwazja komarów?

Choć liczba komarów może wydawać się duża, a ich ataki porównywalne nawet do inwazji, to tak naprawdę sytuacja nie wygląda tak źle. Ich liczebność i dokuczliwość w poszczególnych latach jest różna. Wpływ na to ma wielkość opadów deszczu i śniegu w okresie jesienno-zimowym.

– Rozwój komarów przebiega od wczesnej wiosny w wodach stojących, w jeziorach, w stawach, oczkach i zastoinach wodnych, w rowach z wodą – wyjaśnia prof. Stanisław Ignatowicz. – Im więcej takich miejsc do rozwoju, tym więcej komarów wiosną i latem. Ostatnia jesień i zima 2023/2024 r. były wilgotne, a w poprzednich latach raczej suche, stąd w tym roku mamy więcej komarów. Jednak nie jest to nadzwyczajna plaga, ale normalna sytuacja.

Odkomarzanie

Istnieje wiele produktów – repelentów, które pomagają w odstraszaniu nieznosnych owadów. Najskuteczniejszymi są te, które zawierają DEET lub ikarydynę.

*– Do zwalczania komarów zalecam stosowanie do wód stojących produktu bakteriynego zawierającego zarodniki i trujące kryształy białkowe pałeczki turyngskiej (*Bacillus thuringiensis israelensis*), aby wśród larw wywołać epidemię – radzi entomolog prof. St. Ignatowicz. – Gdy zabiegi takie nie zostały przeprowadzone, to wtedy osobniki dorosłe należy zwalczać metodą opryskiwania lub zamgławiania, co nazywamy odkomarzaniem. Środek owadobójczy jest wtedy wprowadzany w miejsca, gdzie komary są szczególnie dokuczliwe. Mgła środka lub jego drobne kropelki podczas tradycyjnego opryskiwania zatrują latające komary, albo osiadają cienką warstewką na roślinności i zabijają te osobniki dorosłe, które kryją się w krzewach i wysokich trawach. Niestety, podczas odkomarzania niszczone są owady pożyteczne i nam obojętne. Zabiegi odkomarzania należy więc prowadzić z rozwagą i po dokładnej analizie ryzyka.*

Czy komary są potrzebne?

Każdy gatunek ma określone miejsce w przyrodzie i odgrywa w niej ważną rolę. Okazuje się, że komary też są potrzebne. Ich larwy oczyszczają wody stojące – filtrują wodę i odsączają z niej cząstki organiczne i mikroorganizmy wodne (glony, bakterie, grzyby i pierwotniaki), którymi się żywią.

Ale nie tylko są pożyteczne przy oczyszczaniu wód. Osobniki dorosłe zapylają rośliny podczas pobierania z nich nektaru i soków. Do tego, larwy są pokarmem wielu zwierząt wodnych – ryb i płazów. Natomiast osobniki dorosłe są zjadane przez jerzyki i

nietoperze.

Choć dla człowieka komary bywają nieznośne, a nawet niebezpieczne, to wygląda na to, że jednak nie pojawiły się na świecie przez przypadek.

Anita Kruk, Biuro Promocji SGGW

Konsultacja merytoryczna:

prof. dr hab. Stanisław Ignatowicz [Katedra Ochrony Roślin, Instytut Nauk Ogrodniczych SGGW](#)

Komar brzęczący, *Culex pipiens*

fot. prof. dr hab. Stanisław Ignatowicz

Komar azjatycki zwany tygrysim. Grzbiet czarny. Po środku głowy i tułowia srebrzysto biała kreska; paskowane biało-czarne odnóża

Metryczka

Opublikował w BIP:	Dorota Sokół
Data opublikowania:	06.06.2024 15:45
Data ostatniej aktualizacji:	07.06.2024 10:49
Liczba wyświetleń:	3